

Журавель М.М.

студентка,

Національний університет «Львівська політехніка»

СПЕЦИФІКА КОМПАРАТИВНОЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ В РОМАНІ ЕНДІ ВАЙЕРА «МАРСІАНИН»

Порівняння досліджують у межах різних лінгвістичних парадигм та в різних аспектах. Є декілька аспектів вивчення порівнянь: граматичний (І. Кучеренко [10], М. Черемисіна [25], Н. Широкова [31]); фразеологічний (А. Назарян [16], В. Огольцев [17]); ономазіологічний (Х. Леєметс [12]); семасіологічний (Д. Ащурова [1], І. Шенько [29; 30]); функціонально-стилістичний (В. Вомперський [2], Л. Голоюх [4], О. Федоров [23; 24]; Л. Прокопчук [19], Н. Шаповалова [28], Г. Довженко [5], Н. Ярова [32], Л. М'яснянкiна [15], О. Марчук [13]); когнітивний (О. Шаля [27], З. Попова [18]). Із функціонально-синтаксичного погляду порівняльні конструкції вивчали І. Кучеренко [11], М. Заборна [6;7], С. Рошко [20], М. Каранська [8]. Специфіку порівнянь в англійській мовній картині світу досліджено у працях П. Ньюмарка [35], Х. Бредіна [33], Дж. Міллера [34], Е. Ортоні [36], Н. Шадріна [26].

Мета дослідження – проаналізувати концептуальну специфіку порівнянь у романі «Марсіанин». Об'єктом дослідження виступають порівняння в романі Енді Вайера «Марсіанин». Предмет дослідження – концептуальна специфіка порівнянь в згаданому тексті. Методи дослідження: описовий метод, концептуальний і кількісний аналіз. Наукова новизна: з погляду аналізу образних засобів цей текст ще не досліджувався.

Дослідники зазначають, що порівняння є одним із методів пізнання об'єктивного світу за допомогою конкретних образів, а не абстрактних понять, «...один з найважливіших механізмів, якими володіє людина для передавання та породження нових знань» [21, с. 130]; прийом порівняння відіграє значну роль у житті й діяльності людини: порівняння застосовується як метод пізнання дійсності, що веде до встановлення характерних ознак предмета; разом з тим порівняння широко вживається і як прийом художньої мови, службовця одним із засобів замальовки образу [22].

Не існує єдиного визначення порівняння. Автори трактують це поняття залежно від аспектів розгляду цього мовного явища. Мовознавець Л. Мацько описує порівняння, як «тропеїчні фігури, в яких мовне зображення особи, предмета, явища чи дії передається через найхарактерніші ознаки, що є органічно властивими для інших»

[14, с. 359]. Л. Прокопчук стверджує, що порівняння – це мовна одиниця, яка «дає змогу об'єднати різноструктурні побудови в межах простого і складного речення, інтеграційним параметром яких виступає компаративна семантика» [19, с. 12].

Порівняння – важливий прийом вербалізації, який до того ж є одним із найпоширеніших. Його часто використовують у художній літературі для створення певного художнього образу, охарактеризування героїв і їх стосунків, опису обстановки та природи тощо. Роман Енді Вейра «Марсіанин» є багатим на різного типу порівняння. Для опису мовної картини світу, дослідники вживають термін *концептосфера*, який позначає «систему уявлень та знань про світ, що відображає пізнавальний досвід людини, при чому як на домовному, так і на мовному етапах, проте це не зводиться до будь-якої лінгвістичної сутності» [9, с. 30].

З аналізу тексту роману випливає, що до компаративної вербалізації залучено низку концептосфер-джерел. Вербалізація відбувається в термінах таких концептосфер: Артефакт (38%), Людина, її характеристики та дії (29,1%), Природний об'єкт (10%), Рослина (5%), Природний локус (4%), Тварина (4%), Персонаж (4%), Міфологічна істота (4%). Натрапляємо на такі вербалізації в термінах концептосфери Артефакт: *Some are smaller than a Ziploc, while others are as big as a Hefty lawn and leaf bag; It lit up like a match; The MAV is like a communicating machine*; Людина: *Supplies aren't nearly so fragile as humans and can hit the ground really hard; I towed the panel away like a redneck removing a tree stump; I built a ramp out of rocks and sand. Just like the ancient Egyptians did*; Природний об'єкт: *They'll spread out and breed like...well, like a bacterial infection; I'm so close to Schiaparelli, I can taste it. I guess it would taste like sand, mostly, but that's not the point; Lasting less time than the massive first stage, and thrusting much more smoothly, it seemed almost like an afterthought*. Компонентами артефактних порівнянь найчастіше виступають терміни, належні до таких концептів, як Зброя та Спортивне спорядження, як от: куля, м'ячики, гармата (*АПМ сідав на поверхню м'яко (а не як м'ячки-стрибунци з рештою припасів); Він надметься, мов куля, але витримає*).

Отже, особливістю компаративної вербалізації в романі Е. Вайера є переважне використання під час вербалізації концептосфери-джерела Артефакт. Звертає на себе увагу також низька частотність термінів належних до концептосфер ЛЮДИНА і ТВАРИНА. У подальшому заплановано дослідити те, які цільові концептосфери вербалізуються порівняннями.

Список використаних джерел:

1. Ащурова Д.У. Лингвистическая природа художественного сравнения / На материале английского языка / Автореф. дис.канд. филол. наук / Ащурова Д.У. – М., 1970. – 22 с.
2. Вомперский В.П. Стилистическое учение М.В. Ломоносова и теория трех стилей / Вомперский В.П. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1970. – 210 с.
3. Голоюх Л.В. Естетична функція порівнянь у «Лісовій пісні» Лесі Українки / Л.В. Голоюх // Леся Українка і сучасність : зб. наук. пр. – Луцьк : Волин. обл. друк., 2006. – Т. 3. – С. 114-124.
4. Голоюх Л.В. Порівняльні конструкції у граматичній системі української мови // Тези ХХХ студ. наук. Конф / Голоюх Л.В. – Луцьк, 1989. – С. 55-56.
5. Довженко Г.Я. Порівняння у простому реченні сучасної української мови / Г.Я. Довженко // Синтаксична будова української мови – К. : Наук. думка, 1968. – С. 52-68.
6. Заборна М.С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядного речення української мови / М.С. Заборна. – Тернопіль : [б. в.], 2001. – 139 с.
7. Заборна М.С. Складнопідрядні порівняльні речення в сучасній українській мові [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Заборна Марія Степанівна ; Тернопільський держ. педагогічний ін-т. – Тернопіль, 1997. – 167 с.
8. Каранська М.У. Синтаксис сучасної української літературної мови / Каранська М. У. – К. : НМКВО, 1991. – 400 с.
9. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки / Т. Космеда. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 350 с. – Бібліогр.: с. 312-336. – укр.
10. Кучеренко І.К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики / Кучеренко І.К. – К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1959. – 105 с.
11. Кучеренко І.К. Синтаксичні функції порівняльних конструкцій / І.К. Кучеренко // Кучеренко І.К. Актуальні проблеми граматики: Зб. наук. праць. – Львів: Світ, 2003. – С. 136-139.
12. Леэметс Х.Д. Компаративность и метафоричность в языках разных систем // Метафора в языке и тексте / Леэметс Х.Д. – М.: Наука, 1988. – С. 92-107.
13. Марчук О.І. Художнє порівняння як мовне явище / О.І. Марчук // Наук. вісн. Ізмаїл. держ. гуманітарного ун-ту. – 2002. – Вип. 12. – С. 152-155.
14. Мацько Л.І. Стилїстика української мови : Підруч. для студ. вищ. закл. освіти / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
15. М'ясянкіна Л. Порівняння в системі образних засобів мови / Л. М'ясянкіна // Вісн. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 2003. – С. 80-85.
16. Назарян А.Г. Устойчивые сравнения французского языка с примерами, переводом и эквивалентами в русском языке – Les logutions comparatives de la langue francaise, illustrees d'exemples, accompagnes de leurs

traductions et equivalents russes : Справ. пособие / А.Г. Назарян. – М. Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 1998. – 334 с.

17. Огольцев В.М. Устойчивые сравнения русского языка / Огольцев В.М. – М.: Рус. яз., 1984. – 173 с.

18. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 314 с.

19. Прокопчук Л.В. Категорія порівняння та її вираження в структурі простого речення: Дис. ... кандидата філол. наук: 10.02.01 / Прокопчук Леся Василівна. – Вінниця, 2000. – 197 с.

20. Рошко С.М. Проблема розрізнення підрядних порівняльних речень та порівняльних зворотів – членів простого речення / С.М. Рошко // Філологічні студії. – 2000. – № 1. – С. 188–193.

21. Туровский В.В. Как, похож, напоминать, творительный сравнения: толкования для группы квазисинонимов // Референция и проблемы текстообразования: Сб. науч. трудов / Отв. ред. Н.Д. Арутюнова / Туровский В.В. – М.: Наука, 1988. – С. 130-146.

22. Ушакова Ю.Ю. Лексична наповнюваність і структурно-семантичні особливості компаративних тропів в російській мові / Ушакова Ю.Ю. – Калуга.: 2005. – 268 с.

23. Федоров А.И. Образное представление и его языковое выражение в семантике сравнений. В кн.: Вопросы языка и литературы / Тематический сборник Новосибирского гос. ун-та, вып. 2, ч. I. -Новосибирск, 1968. – С. 34-49.

24. Федоров А.И. Семантическая основа образных средств / Федоров А.И. – Новосибирск: Наука, 1969. – 92 с.

25. Черемисина М.И. Сравнительные конструкции русского языка / Черемисина М.И. – Новосибирск, 1976. – 253 с.

26. Шадрин Н.Л. Русско-английский словарь устойчивых сравнений / Н.Л. Шадрин. – СПб.: ООО «Издательство «Золотой век»», 2003. – 528 с.

27. Шаля О.І. Когнітивна структура категорії порівняння / О.І. Шаля // Вісник ХНУ. – 2010. – № 897. – С. 77-87.

28. Шаповалова Н.П. Функціонально-семантичний статус порівняльних конструкцій у сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Н.П. Шаповалова. – Дніпропетровськ, 1998. – 20 с.

29. Шенько И.В. Синтаксис и семантика образного сравнения: Автореф. дис. канд. филол. наук / Шенько И.В. – Л.: ЛГПИ, 1971. – 24 с.

30. Шенько И.В. Синтактико-смысловые разновидности предметно-логических сравнений. В кн.: Язык и стиль английского художественного текста / Шенько И.В. – Л., 1977. – С. 152-161.

31. Широкова Н.А. Сравнительные частицы в современном русском литературном языке/Дчен.зап. Казанского ун-та / Широкова Н.А. – Казань: КГУ, 1957. – Т. 117. – Кн. 2. – Вып.1. – С. 100-106.

32. Ярова Н.В. Особливості функціонування художнього порівняння в поезії С. Плат (експресивно-емоційний аспект) / Н.В. Ярова // Вісн. Київ. лінгвістичного ун-ту. – 2000. – Т. 3. – № 1. – С. 174–178.

33. Bredin, Hugh. 1998. Comparisons and Similes. *Lingua*, 105, 67-78.

34. Miller, George A. 1993. Images and Models, Similes and Metaphors. In Andrew ORTONY (ed.). Metaphor and Thought. Cambridge: Cambridge University Press, 2nd edn., 357-400.

35. Newmark, Peter. 2001. A Textbook of Translation. London: Longman

36. Ortony, Andrew. 1993. The Role of Similarity in Similes and Metaphors. In Andrew Ortony (ed.). Metaphor and Thought. Cambridge: Cambridge University Press, 2nd edn. [1st edn. 1979], 342-356.

Манютіна О.І.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри;*

Бортник С.Б.

*асистент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ТА ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ

Вивчення іноземної мови стало невід'ємною частиною інтегрованої підготовки сучасних спеціалістів, а також частиною всежиттєвого навчання (яке було проголошено ЮНЕСКО базовим принципом їх реформ в 1972 році). Метою навчання протягом всього життя є не тільки набуття знань, а й також отримання досвіду незалежного навчання, що готує студентів до міждисциплінарної та міжфункціональної діяльності. Знання тільки мови не є достатнім для хорошого фахівця, йому слід бути обізнаним в термінології своєї спеціалізації, вміти спілкуватись зі своїми колегами з інших країн та адекватно відповідати на виклики їх майбутньої кар'єри. І саме в цьому аспекті можна знайти мотивацію, тому що переклад завжди буде відставати від оригіналу; будь-який переклад не може повністю передати «живий» інформаційний простір, а буде лише його відбитком. Хороший фахівець повинен володіти найновішою інформацією, що підвищує його конкурентоспроможність на сучасному ринку праці. Крім того, перекладач через свою необізнаність в певній сфері, не завжди зможе адекватно передати всі нюанси оригіналу, особливо, якщо він стосується дуже вузької спеціалізації. Враховуючи виклики сучасності, викладачі іноземної мови для спеціальних цілей повинні проходити спеціальну підготовку щодо певних навичок, особливо таких, як аналіз потреб та підготовка матеріалів. Тому